

Ünnepelt főigazgató. *Szieber* Edét, a kassai tanterület főigazgatóját, tanárságának 40 éves fordulója alkalmából szerenáddal lepte meg a *szatmári* kir. kath. főgimnázium ifjúsága, midőn a tanintézet látogatása végett Szatmárt időzött. *Haller* István VIII. o. t. és *Tanódy* Endre VI. o. tan. szép beszédek intéztek a főigazgató úrhoz, ki meghatottan köszönte meg az ifjúság szép figyelmét.

Gyorsírók. A dévai főreáliskolai «Markovits-gyorsírók» február 2-ikén *Gabelsberger-ünnepélyt* tartott. A gyűlést *Engel* Dávid ifj. elnök nyitotta meg, méltatva e nagy szellem érdemeit; azután az időszak pályázatok szövegét és határidejét tűzte ki a kör. *Stasney* Ferencz VI. o. t. *Hirsch* Nándornak «Gabelsberger emlékére» ez. költeményét szavaltta el, *Téglás* Géza VI. o. t. «Gabelsberger szerepe a magyar gyorsírástörténelemben» ezímen tartott felolvasást. Ezután a szokásos írás- és olvasás-versenyek következtek. A gyűlésen megjelent *Téglás* Gábor ez. főigazgató bőkezűen pályázati jutalmat ajánlott föl az egyletnek. **Gyorsíróverseny.** Az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület márczius 12-ikén tartotta meg tavaszi írásversenyét a képviselőház üléstermében. Összesen 117 munkát adatott be. Egyetemi hallgatók nagy számmal vettek részt és így szép dolog, hogy az első díjat (percenként 220 szótag, 4 arany) s egyúttal a legszebb és legszabatosabb stenogramm díját (1 arany) középiskolai diák: *Krausz* József kegyesrendi főgimnáziumi tanuló nyerte el. A harmadik díj (150 szótag) ezímen 1 arany díjat nyert *hibátlan* munkálattal hevesi *Bisicz* Pál gimnáziumi tanuló. *Vidéki díj* ezímen 1—1 aranyat nyertek a következő középiskolai diákok: *Székel* Károly (Ungvár) és *Schütz* Antal (Szeged) az első, *Kalai* Emil (Szeged) a második, *Hudra* László (Jászberény) és *Fenster* Izso (Temesvár) a harmadik fokon.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: *Osizár* József.

Számtani kérdés:

Két háztartáshoz együttvéve 200 kgr. cukor szükséges, melyből az egyik háztartás 113 kg.-ot, a másik 87 kg.-ot tart meg. Már ha az első háztartás hetenkint 2 és 1/2 kg.-ot, a másik 2 és 1/5 kg.-ot fogyaszt, hány hét múlva lesz a két háztartás cukorkészlete egyenlő?

Képrejtvény.

Történelmi kérdés:

Mi volt a neve azon pánszláv izgatónak, ki 1848-ban a tótokat a magyarság ellen lázította, a tót nemzet függetlenségét tűzte ki jelszavul? Pánszláv törekvéséért maguk az osztrákok hadi törvényszék elé állították, de felmentve visszatért lelkeszi állomására, Hlubokára.

Megfejtési határidő 1899. márczius 30.

A 11. számban köztelt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 13 : 17. **Földrajzi kérdés:** Düppel falu. **Történelmi kérdés:** Hofer András, tiroli szabadsághős. **Képtalány:** Képtárlat.

Hehesen fejtették meg: *Bogdán* Ernő, *Szécskay* Dezső, *Vadas* Zoltán, *Lendvai* Jenő, *Schmid* Károly, *Weiller* Vilmos, *Salzman* József, *Baum* József, *Jakabb* Gyula.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Grosz Gyula, *Farkas* Tivadar, *Jenner* Pál, *Linz* Jenő, *Szinkó* Lajos, *Fejes* István, *Terray* Béla, *Molnár* Béla, *Mihály* János, *Ehrenfeld* Dezső, *K. J.*, *Danzinger* Kálmán, *Borosnyay* L. Oszkár, *Schvitzer* Zoltán, *Kardos* Béla, *Pappszász* Tamás, *Tarcsy* Gyula, *Szenyovszky* Ferencz, *Kronstein* Béla, *Patek* Béla, *Kunetz* Béla, *Gürtler* István, *Kiss* Pál, *Mayr* Ottó, *Hódi* Béla, *Weisz* Hugó, *Gerstl* Árpád, ifj. *Nyárády* László, *Csáthy* Dezső, *Veszprémi* Jenő, *Botka* Andor, *Haas* Hugó, *Fialovits* Béla, *Flieg* Jenő, *Krausz* Nándor, *Novobáczky* Géza és *Károly*, *Váczy* József, *Freyler* József, *Acs* Nagy István, *Klein* Ignác, *Kozelka* József, *Schutz* Lajos, *Osztróvszky* József és *Antal*, *Szell* Akos, *Joannovits* György, *Gránitz* Géza, *Szabó* Ferencz, *Techet* Károly, *Herrschbacher* Dénes, *Friedrich* Ferencz, *Miskolczy* Gusztáv, *Mambriny* Béla, *Ronchetti* József, *Takaró* Géza, *Czira* Endre, *László* Sándor, *Horváth* István, *Zomody* József, *Niedermayer* Gyula, *Tóth* Elek, *Krausz* László, *Bauer* József, *Pláger* Leó, *Edelstein* Aladár, *Puskás* Jenő, *Benkó* Jenő, *Géczy* Géza, *Bohrandt* Lajos, *Gábrriel* Ferencz, *Antony* Gyula, *Lukachich* Mihály, *Goldmann* Arthur, *Puskás* Endre, *La Borda* Jenő, *Hübner* János, *Luspay* Sándor, *Roth* Ottó, ifj. *Toldalagi* Nyárády László, *Feigler* Othmár, *Lauffer* Odön és *Rezső*, *Weisz* Ernő, *Langfelder* Béla, *Steinschneider* Ernő, *Kerbler* Lajos, *Grimm* Aladár, *Szadnik* Sándor, *Pivny* Aladár, *Litsek* Zoltán, *Arvay* Ferencz, *Láng* Aladár, *Róth* Miklós, *Laczkó* Géza, *Marx* Miksa, *Kösch* Károly, *Csandary* Gyula, *Luspay* Sándor és *Emil*, *Goldmann* Arthur, *Kotschy* Ferencz, *Nemecz* Károly, *Wundszám* Sándor, *Tájber* Oszkár, *Palatinus* József, *Kukuberger* Henrik, *Lányi* Rudolf, *Rác* Sándor, *Biró* Endre, *Becker* Ferencz, ifj. *Paksy* József, *Koch* Nándor, *Polnitzky* Leó, *Bergl* György, *Wagner* László, *Szeremley* Császár Loránd, *Fiedler* Kálmán, *Miróczky* Árpád.

A könyvjutalmat: *Mignet: Franklin élete* című munkát *Kozelka* József gimn. VI. oszt. tanuló nyerte el Brassón.

A *Sárffy* Aladár dr. tanár úrtól rendelkezésünkre boesított illusztrált *Petőfi*-kiadást *Lichtenstern* Béla, főgymn. V. o. t. nyerte el Budapesten.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Lázár Béla előfizetők Brassóból kéri *Dégny* Aladár és *Karácsonyi* Ferencz kollégáit, hogy lakhelyüket vele mentül előbb közölni sziveskedjenek. — **T. Sz.** Rozsnyó. Az illetőnek magának kell ajánlkoznia. — **M. S.** Fiume. Tudunkkal egyes önképzőkörök közt ninesen levelezési összeköttetés; ezt különben is fölöslegessé teszi a «T. L.», hol az önképzőkörök egymás életének minden nevezetesebb mozzanatjáról értesülhetnek. — **K. M.** Bpest. A football-cikknek még tavasszal sorját kerítjük. A fényképek azonban nem váltak be, mert nines rajtuk mozgalmasság, élet, az alakok üres pózban vannak bemutatva, nem pedig mozgolódás, küzdelem közben. — **W. Z.** «Dalt érdemelt, mert költő volt — könyvit, mert szeretett». E sorok elzengője nem olyasféle *dalt* gondolt ám, mint a milyennel ön «áldoz» *Petőfi* emlékének. *E hazét nem éri túl; ezer rész tilkos keze vet labjrianti lest; vért izz szemé; hervatag sir; szegény* *Petőfi*, ily galimathiasokat érdemeltél te? Kedves ifjú, jó szívből tanácsoljuk, ne írjon több verset. — **L. B.** Arad. A jutalomkönyv megy. — **Márczius.** Czikke post festa érkezik. *Márczius* 5-ike előtt kellett volna elindítania. Ha ennek is az írődeák az oka, akkor méltán belekapaszkodhatik üstökébe. — **W. H.** Pécs. Irja meg pontos címét. — **N. R.** Csáktornya. Csakis a nevezettet ajánlhatjuk. — **K. A.** Zalaegerszeg. Sziveskedjék pontosan beküldeni tudósításait, mert a mostani már végleg idejét múlta. — **S29. számú előfizető.** Mi megbizunk mindenkinek a jóhiszeműségében, a ki hozzánk fordul és azért könnyen elsül olyan kis csalás, mint a milyent ön leplez le. Hagyján! — **Hányzó szám.** Látogasson el a kiadóhivatalba, ott megfelelő érték leszúrása után nyomban megkapja. — A többi kérdésre a jövő számban.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	DRUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.			Budapest, IV., Egyetem-utca 4
			Kéziratokat nem adunk vissza.

M. N. M. ...
H. ...
1899. 1942. APRILIS 5.

(*) Rendkívül nevezetes dátumot jelöl ez a nap kulturánk történetében.

Külön szini előadások a tanulóifjúság számára! Ki merete volna ezt még csak álmodni is egy év, vagy csak fél év előtt is!

A Gondviselés áldásos jóságát látjuk megnyilatkozni ebben is, mint mindenben. A kik a *Tanulók Lapját* olvassák, azok ismerik e kérdés fejlődésének történetét. Ha *Wlassics* miniszter rendelete nem jelenik meg a művészi oktatás fejlesztéséről, talán nekünk sem jut eszünkbe, hogy lapunkban a művészetek egyik legjellemzőbb ágának, a színművészetnek a középiskolai oktatással való összekapcsolására felhívjuk a Nemzeti Színház vezetőségének figyelmét. S ezt is hiába tettük volna, talán figyelembe sem veszik az igénytelen *Tanulók Lapját*, ha nem oly magasztos és fogékony lelkű intendáns áll a Nemzeti Színház élén, mint *gróf Keglevich István* v. b. titkos tanácsos úr ő kegyelmessége, a ki nem csak felkarolta az eszmét, hanem fáradságtalan buzgósággal meg is teremtette azt, a mit tőle kértünk.

Ez az első ifjúsági előadás kedvező alkalmat nyújt arra, hogy az ifjúság hálájának és szeretetének minden jelével elhalmozza őt s hozzá méltó módon fejezze ki elévülhetetlen nagy érdemeiért tartozó kötelességét.

Méltó elismerés illeti Budapest főigazgatóját, dr. *Erődi* Béla kir. tanácsos urat, a ki nagy fáradsággal, sok utánjárással vette ki részét az ezeknek az előadásoknak létesítése körül kifejtett nagy munkából. Az ő minden ezélszerű és hasznos újítás iránt fogékonyssággal bíró nemes idealizmusa és fáradságtalan buzgalma nélkül az

intendáns úr készséges jóakarata mellett is alig lehetett volna még az idej iskolai évben megkezdni ez előadásokat.

Most már csak az ifjúságon van a sor, hogy ezek az előadások állandók is maradjanak, mert az ő pártolásától és érdeklődésétől függ, vajjon a jövő iskolai évben és az után is legyenek-e ilyen külön előadások, vagy sem. Mi, a kik ismerjük az első előadás iránt tanusított rendkívüli érdeklődést, erősen hiszszük, hogy az érdeklődés nem csak hogy nem fog csökkenni, hanem ellenkezőleg gyarapodni.

Lehetetlen, hogy az a két ezer tanuló, a ki az első előadásról a hely szűke miatt kiszorult, mindent el ne kövessen, hogy bármelyik előadásra be ne juthasson. Hiszen a műsoron levő darabok oly híresek, szépek és tanulmányaink körébe úgy bele illenek, mikép el sem tudjuk képzelni, hogy azok közül bármelyikre is ne történnék két ezernél több túljegyzés.

Azoknak, a kik éppen a tömeges jelentkezés folytán nem jutnak helyhez, vigasztalására megemlítjük, hogy a jegyeket kiosztó bizottság kénytelen volt a felsőbb osztályúakat előnyben részesíteni, részben mivel azoknak irodalomtörténeti ismereteik alapján kötelességük lesz az érettségén beszámolni az egyes kiváló drámai alkotásokkal, a melyekről tisztább és határozottabb fogalmat alkothatnak, ha látták, mint ha csupán csak olvasták volna, részben, mivel azok kigyerülnek a középiskolából s akkor már olyan magyarázatos előadásban úgy sem élvezhetik majd, hanem helyet adnak azoknak, a kik most kiszorultak s a kik lassankint majd szintén mind hozzájutnak azokhoz az előadásokhoz, a melyek utóvégre is csakis nekik vannak szánva.

Csak türelem, türelem!

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Irta Verne Gyula. Fordította Gaal Mózes.

XIII.

14

Vigyázz, jön a tapir!

Midőn az utasok másnap reggel — szeptember 21-ikén — a matoweni-i kis kikötőt elhagyták, már csak negyedfél napi út választotta el őket San-Fernandótól. Ha tehát valami előre nem látott akadály közbe nem jön, nemsokára céljuknál lesznek.

Ha a szél kedvező irányban fúj, a vitorla is segítette a csónakok előre haladását, másutt megint az evezőkre és a vontató kötelekre szorultak.

A hőmérsék még mindig igen magas volt. A levegő megtelepárázattal, s gyakortébb szakadt alá zápor. A zápor után égető özönnel sütött le a nap, úgy hogy az utasoknak a fedél alatt kellett menedéket keresniök; a szél nagyon lanyha volt, a nagy meleget mérsékelni nem tudta.

Az Orinocoba — főleg a balparton — számtalan patak szakadt bele, melyeknek neve sincesnek, mert a nyári hőségben fenéig ki szoktak száradni. Még Paterne Germain sem igen vette őket számba.

Indiánus-esónakkal gyakortébb találkoztak, főleg a jobb part hosszában czirkáltak ezek a benszülöttek. Néha-néha a csónakok vontatásánál fel is használták őket a kormányosok, s bárminő csekélységgel megelégedtek: üveg-gyöngyökkel, szövetekkel, avagy szivarral.

Igy érkeztek a folyam balpartján levő Augustino nevű faluba. Chaffanjon erről a faluról említést sem tesz munkájában, mert hát abban az időben, mikor ő járt itt, hire-hamva sem volt ezen a helyen a falunak.

Augustino falvának igen kedvező volt a fekvése. Az Orinoco hatalmas kanyarulatánál épült a kis falu, a folyam partját hatalmas fa-óriások borították be, távolabb pedig egész kaucsuk-faerdő terült el. Mintegy negyven küptetejű szalmakunyhó volt ott egy rakáson, s a lakosok száma felrugott kétszázra.

A benszülött asszonyok és gyermekek, mihelyt észrevették, hogy a három falca kiköt, hanyatt-homlok az erdőbe rohantak s ott elrejtöztek.

Helyettük egy magas, esontos arczú, széles vállú benszülött jelent meg a magas sziklaparton. Tíz-tizenkét benszülött követte nyomon, a kik nagy tisztelettel néztek reá.

Ez a fogyatékos ruhájú, nagy karimás kalapú úri ember a falu birája, a kétszáz indiánus lakosnak a feje volt.

Miguel úr szóba ereszkedett vele, s örömmel tapasztalta, hogy a törzsfő beszél a venezueliaiak nyelvén.

A törzsfő kezét szorította a tudóssal s így szólott:

— Vendégeink vagytok mindnyájan!

— Holnap reggelig szándékozunk csak itt maradni — mondá Miguel, — akkor újra tovább vesszük útunkat.

— Addig pihenjete a fedelünk alatt, szívesen felajánljuk nektek.

— Köszönjük, biró uram, hozzád benézünk, s meglátogatunk, de azt az egy éjszakát majd a falca-inkon töltjük el.

— Tegyetek úgy, a mint nektek tetszik.

— Te vagy úgy-e a fő-ember ebben a csinos faluban? — kérde Miguel úr, a mint a partra felkapaszkodva körülnézett.

— Én. A falu nem rég keletkezett, de majd terjeszkedni fog, ha a san-fernandói kormányzó pártját fogja. A köztársaság — úgy hiszem — jó szemmel nézi, hogy az Orinoco partján egy faluval többje van.

— Majd mi is szót teszünk érdeketekben, ha visszamegyünk...

Ez az ígélet még barátságosabbá tette a falu első emberét utasaink iránt. Miguel úr és társai az indiánusok nyomában haladva közeledtek a faluhoz, mely puskalövésnyire volt a folyam partjától.

Helloch az ő fiatal barátja mellett haladt, s kérdezte tőle, hogy a Chaffanjon könyve nem emlékszik meg ezekről az indiánusokról?

— Azt mondja róluk Chaffanjon, hogy békés természetűek, nem kedvelik a harcot, az Orinoco partvidékén levő őserdőkben tartózkodnak legszívesebben.

— Én is azt hiszem, hogy ezeket a piaroo-indiánusokat könnyű szerrel meglehetne téríteni, ha misszionáriusok jönnének közéjük.

— Igaza van Helloch úr — viszonzá Jean, s aztán lelkesedve folytatta: — ó, milyen nemes, dicső a hittérítőknek a hivatása. Ezek a valódi apostolok, a kik ott hagyják a művelt társadalmat, mindent, a mi az életet kedvessé teszi, testvéreiket, családjukat, s néha még attól sem riadnak vissza, hogy életüket feláldozzák. Gondolja csak meg, hogy Esperante atya Santa Juannában minő eredményekre jutott, s példája hány hittérítőt lelkesített hasonló munkásságra!

— Úgy van, úgy! — helyeslé Helloch Jakab. Helloch bámulta az ifjú nemes érzelmeit, komoly gondolkodását. Valóban korát meghaladó az érettsége. Ezért jegyzé meg:

— Kedves Jeanom, olyan dolgok ezek, melyekre az ember az ön korában ritkán szokott gondolni...

— Én már öreg vagyok, Helloch úr, — viszonzá Jean egy kissé elpirulva.

— Igaz, ... igaz ... már tizenhét éves!

— Két hónap és kilenc nap híján — vágott közbe Martial őrmester, — nem tudom, miért vénítéd magadat, kedves öcsém...

— Bocsánatot kérek, édes bácsikám, többé igazán nem teszem — mondá Jean, nem állhatván meg, hogy ne mosolyogjon.

Ezalatt a falu birájának a kunyhójához érkeztek, mely hatalmas, lombos fák sűrűje között

állott. Pálmalevelek fedték a tetejét, mely hasonló volt egy koronához. Egészen új volt még, csak a tegnapi avatták fel ünnepélyesen, ördögűző indiánus czeremóniákkal, mert tudnivaló, hogy ezek az indiánusok is nagyon babonások, a gonosz szellem üldözésétől szörnyen félnek. Az indiánus falu birája bevezette vendégeit a kunyhójába, melynek butorzata csak a legszükségesebb holmokra szorított.

Ezalatt a falu népe összegyűlt, az asszonyok és gyermekek is előkerültek az erdőből, s kíváncsian nézték az idegeneket. Zöldséget, czukornádat banán-féle gyümölcsöt hoztak, s nyomban megkezdődött a cserekereskedés. Örvendettek a cserebe kapott tárgyaknak, különösen kedvükre való volt a szivar, kés, balta, üveggyöngy.

Egy óra alatt kieserelték áruiikat, a nap lementéig Helloch, Miguel kényükre-kedvükre vadászhattak az erdőben. Miguel egy bizamsertést, Helloch egy derék szarvast terített le. Miguel hátára vette a maga zsákmányát, Paterne és Helloch egy rudra kötözve vitték a szarvast, s a falca-khoz igyekeztek. Nehány puskalövésnyire lehettek a falutól. A teher nehéz volt, megállottak tehát, hogy pihenjenek.

A levegő roppant bágyasztó, füledt volt.

Egy palma tövében ültek le, midőn a sűrűből ágak ropogása, nehéz léptek zaja riasztotta fel.

— Vigyázzunk! — kiáltá Helloch — valami ragadozó vad közeledik.

— Az én puskám golyóra van töltve — nyugtatá meg Miguel.

— Legyen tehát résen — biztatá Helloch — addig én is megtöltöm a puskámat.

Néhány perc múlva szétváltak az ágak s egy ormótlan tapir feje bukkant fel. Miguel ezélba

vette, de nem talált jól, s még három golyóra került, míg leterítették. De ugyanekkor egy indiánus ordítása hallatszott, a ki fenyegetőzve rohant el a falu irányában.

A vadászok nem sejtettek semmi rosszat, felvették a bizamsertést, a szarvast és folytatták útjukat. A tapirt — úgy beszéltek még, — majd az evezős-legényekkel fogják a falca-khoz szállíttatni.

A mint azonban a faluhoz közeledtek, nagy láрма, dühös kiáltás ütötte meg a fülüket. Az indiánusok a biró háza köré gyűltek mind, nyilakkal voltak felfegyverkezve. A folyó partjáról Valdez, Varinos, Felipe és Martial őrmester rohantak eléjük, a kik szintén hallották a falubeliek lármaját, s veszélyt sejtve segítségükre siettek.

— Mi történt? — kérdezé Valdez.

— Semmi — felelé nyugodtan Helloch — ezt a két vadat ejtettük el és —

— Egyebet nem? — No meg egy tapirt, az otthagytuk egyelőre, mert nem hozhattuk magunkkal.

— Vissza! ... Vissza a falca-khoz! — sürgeté Valdez.

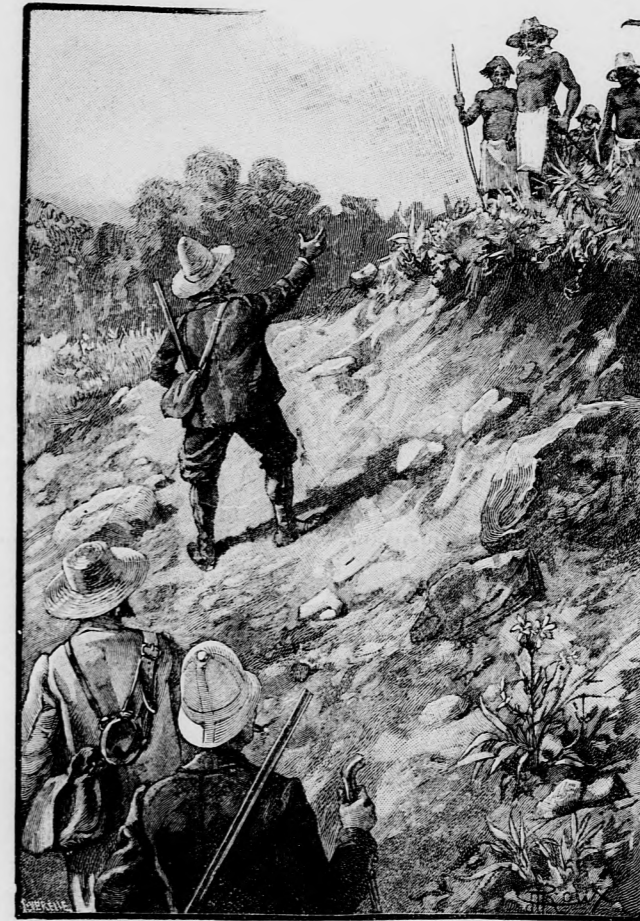
A csónakok legénysége is felfegyverkezve jött eléjük, mert az indiánusok a biró

vezetése alatt rettenetes düttől tajtékozva rohantak reájuk.

Valdez megmagyarázta az indiánusok hirtelen haragját és dühös felgerjedését. A tapirt szent állatnak tartják, s azt, a ki a tapirt bántja, halálos ellenségüknek tekintik.

Az üldözők elől ép börrrel jutottak a falcákra. A két kormányos rögtön intézkedett, hogy az utat folytassák, s mielőtt az indiánusok nyilzápóra nagyobb kárt tehetet volna bennök, a csónak kosara megvédte őket.

Néhány golyó, melyek az indiánusok között

A FALU BIRÁJA VOLT.

félelmes pusztításokat vittek véghez, eldöntötte a csata sorját. A falubeliek átkozódva, ordítózva tértek vissza kunyhóikba, kettő-három a vízbe bukott, a mint a esónakokra akarta magát vetni, s éppen a kellő pillanatban találta a golyó.

A három falca szerencsésen elmenekült, s a folyam balpartján horgonyt vetett. Ott szándékoztak az utasok éjjeli tanyát fogni.

Már lefeküdtek mindnyájan, midőn Paterne Germain e szavakat intézte Hellochhoz:

— Mit gondolsz, Jakab, mit csinálnak az indiánusok a lelőtt tapirral?

— Nagy tisztelettel eltemetik, a mint megilleti a szent állatot.

— Te, én azt hiszem, — akár fogadok is reá — hogy felfalatozzák . . . Okosan cselekszik, mert a tapir-czomb jól kisütve nem is megvetendő falat!

(Folyt. köv.)

Tompa Mihály és a természet.

Tompának vallásos érzületével, istenfélelmével szoros kapcsolatban van a természet szeretete. Nem is esoda, hogy véges-végig vonul az egész költészetén, mert már gyermekkorában a borsódi kies tájakon megtanulta szeretni a természetet s gyönyörködni annak ezerféle magasztosságában.

Helyesen jegyzi meg róla egyik életirója, Ferenczy József, hogy Tompát nem a modern természetimádás, nem a bölcsész kutató szelleme vezette a természet ölébe, de igenis a sorsával megnyugvó természete, a jámbor lelkész s a reflexiókra hajlandó költő lelkülete és képzelete. A magyar népköltészetnek egyik tulajdonsága, hogy abban a nép öröme, fájdalma, a természettel összhangzatban nyer kifejezést, ha a nép dalosa örül, akkor vigad az egész természet, ha bánata van, akkor a természet is vele búsul. Ez már régi időtől fogva átplántálódott a műköltészetbe is, majd önálló eredeti alakban, majd a népköltészetnek utánezata gyanánt. Tompa költészetében, népdalaiban is többé-kevésbbé meg van népköltészetünknek e sajátsága, de a természetért való igaz rajongása subjectiv érzületét a természet leplebe burkolta s nem egy virágregéje saját lelki állapotának, hangulatának kifejezője.

Tompának erkölcsi felfogása, érzülete mind Istenben összpontosul s így van ez a természetnél is. A természet gyönyörét, magasztosságát Isten megnyilatkozásának tekintette; a természetben nyilvánuló erők, a természetnek pusztító és természető volta mind csak megrendíthetlenebbé teszik Istenben való hitét:

Hallám az égnek szárnyát zúgni,
S az ért kalászt zizegni halkan,

S teremtő Isten! földön, égen,
Léted kiáltá minden nékem!

Tanuló korában, midőn kiszabadult a szoba négy falai közül s ha félre tehetette könyveit, menekült a szabadba s gyakran egyedül elbolyongott a réteken, mezőkön, hogy gyönyörködje a tavaszkor felujhódó természet nyüzsgő virágaiban s lelke felemelkedje, ha az ősz az enyészet bús képét varázsolja eléje. Majd férfi korában meleg nyári délutánokon kertjének sűrű fűvében, virágai között hajtá le fejét pihenőre s ilyenkor álmolta meg virágregéit. S bármennyire szerette is a természetet, azért sohasem fürkészte annak titkait, őt a természet felé annak megmagyarázhatatlan nagysága vonzotta. Valóságos vallomás az, a mit a «Virágregék» előhangjában mond, hogy ő imádja a természetet kimondhatatlanul. Gyönyör s megnyugvás száll lelkére — úgy mond — ha a virág sarjad s ha hullanak a fák lombjai s ilyenkor felkeresi a természetet, hogy tanuljon tőle s hogy soha se értse meg annak örök titkait s mint ő maga mondja:

Alkotó természet, utaidban,
Nagynak írva vagy!
S a kis ember rövid életében,
Buvárokodván titkod tengerében,
Bár ne értse: érzi lelke — nagy!

Midőn Tompa lelkét a boldogság kételyei aggasztják, a természetben talál vigasztalást, megkönnyebbül annak karjai között, ha szívét bú verdesi, szemét köny terheli s a boldogságot óhajtó szíve adja ajkára e szavakat:

Hová ragadsz, bolyongó képzelet?
Kit én szeretnék, ki engem szeret?
Nem tudom hol van? nem is keresem.
A természet az én szerelmesem!

Tompának a boldogságot hajhászó vágya másutt is nyer kifejezést a természet szeretetében. Szemere Miklóshoz irt epistolájában mondja, hogy ha az Isten élteti, kis házat vesz magának s melléje kertet, hogy ha majd egykor gyermekekkel áldja meg az Isten, akkor a kert legyen könyve apró gyermekeinek.

Első táplálékát a gyöngye szív s elme
A jó, a nem mérges természetből nyerje.

Mikor már feltalálta Tompa a boldog családi kört, a mely után vágyódott, akkor kétszeresen boldognak érzi magát — s az ő szavaival élve — csendes boldogságban él anyjának kebelén, dajkálódott a tiszta, szent természetnek. Még akkor örül a tavasznak s dallal köszönti a tavasz hirnökét:

Feszty Árpád képe.

Ki megnyitod kelyhed mosolygón nekem,
Légy üdvöz, üdvöz kedves ibolya,
A szép tavasznak első mosolya!

De nem sokáig örülhetett a természet felújhdásának, szívének a tavasz csak rövid ideig volt kedves vendége. A sors megfosztotta őt két legkedvesebb virágától s ő okult ezen, mert a zsenge virágot a fagy lehétől nem óvhata meg, «viráregébe önté életöket» kedves emléke gyanánt kedves virágainak, szeretete volna kedves gyermekeit is dalaival új életre hozni, de a virágok, ha egyszer elhervadtak, nincs erő, a mely azoknak új életet adjon. Nem is örült ezután annyira a tavasznak mint azelőtt, a természet ezentul nem volt rá olyan jótékony hatással, mit annakelőtte. «Humboldt mondja — olvassuk Tompa jegyzetei közt — hogy a természet, a tavasz jótékonyan hat az emberekre, én az ellenkezőt érzem.» Tompa ezután már bánatainak egykori vigasztalójában, a természetben sem lelt vigasztalást, sőt inkább fájdalmat okoznak neki s mint ő maga énekl:

Szívem, ti hervatag virágok, levelek!
Ugy fáj, ugy vérzik értetek!
Fájdalmat hoztok énneknek.

De Tompának fájdalomtól megedzett szíve még fájdalomában is meg tudott nyugodni, s ha a természet felújhdásán örülni nem tud, annál inkább óhajtja az őszt, az enyészetet, mert a borongó ég s a pusztulás képe összhangban van az ő lelke hangulatával, s ekkor úgyszólván jól is esik neki a fájdalom s bár a virágok s a levél hullása szívének egész mélységét áltathatja, azért mégis így dalol:

És mégis én lehullástok idején
A fájdalmat úgy szeretem!

Tompa még fájdalomában sem hanyagolja el virágait, sőt inkább öntözi, ápolja azokat, mert az ő virágai akkor már a temetőben nyilottak fiának hantján, a melyre egy valóságos kertet varázsolt s hogy el ne hervadjanak, napjában eljárt oda hű hitestársával, hogy legalább könnyeivel öntözze meg virágait, mert «a virág, mihelyt kinyilatkozik, leszakittatik és elműlik, mint az árnyék.» Eza szentirási mondás rémlett előtte, leolvashatta fia sírkövére százszor, ezerszer, hogy a mondás fájós igazsága újra meg újra felhasítsa szívének örökké sajgó sebét. Midőn élete végét érezte közelegni, szinte féltette az ő kedves virágait, a melyek patakozó könyeit annyiszor fogadták kelyhükbe és kérve kérte egy lelkész-társát, hogy holta után ápolja az ő kedves virágait, s

egyetlen vágya, hogy tavaszkor muljon ki az élők sorából s prófétái ihlet szól belőle, midőn azt mondja:

Őszszel születtem . . . és tavasz leend,
Mikor reám esteledik,
Sárgult falomb állott bölesöm felett,
Koporsóm majd rózsák fedik.

S visiója beteljesedett, mert tavasz volt az ő testi gyötrődéseinek tanuja s mire végig szenvedte összes kinjait, már a verőfényes nyárnak örült a világ, s koporsójára kijutott elég a nyár rózsáiból. Fényes nyár volt, mire eltemették, és sírkövén ott van letörölhetlenül Tompa természet-imádásának fényes apotheosisa:

Természet! ki ezer képben tükrözte halálad,
Új életre hogyan kelsz, ha üdül a tavasz,
Most öleden nyugszik, maga egy burkolt szomorú kép,
Várva nagy értelmét bús tele titkainak.
Lágyan öleld tetemét Anyaföld s ti szeretti Virágok,
Üljetek ágya köré, mondani méla regét!

(Folytatása következik.)

NAGYJAINK FIATAL KORÁBÓL.

Az alábbi három közlemény a legrégebb magyar hírlapok egyikének, a Kulesár Istvántól szerkesztett «Hazai és Külföldi Tudósítások»-nak 1817—1823-iki évfolyamaiból van kivéve. Három, a közélet, tudomány és művészet terén halhatatlanná lett magyar embernek fiatal korából tartalmaznak adatokat s első szerepléseikről emlékeznek. Az alábbiakban *Deák Ferencz*zel, mint egy iskolai színi előadás szerereplőjével, *Toldy Ferencz*zel, mint egy iskolai önképzőkör munkás tagjával s *Liszt Ferencz*zel, mint a hangversenyző gyermekkel találkozunk. Mi lett a négy gyermekből, mire férfiakká nőttek! Mi lesz a magból, mely csirába szökken, mire sudár fáva terebélyesedik! Olvasóink kétségkívül érdeklél fogják olvasni e régi hírlapi közleményeket, melyekből a később valóságga érlelődött remények első virágai illatoznak, nyolezvan év távolából.

I.

Nagy-Kanizsáról, szeptember 7-ikén 1817.

Másokkal is éreztetni óhajtjuk azon örömet, melyet bennünk a kegyes iskolák rendjének tagjai élesztettek, kik hazánk reményeivel, a tanuló ifjúsággal tett munkásságokat a közönséges próbatétel idején olyannyira kimutatták, hogy a vigyázó szülék, s több érdemes hallgatók teljes meglegedésöket egyező hanggal jelentették. — Különös figyelmességet érdemel aug. 31-dik napja, melyen a fentnevezett nevelő urak rendjök szerzőjének, sz. Calasantiusnak ünnepét szentelték: reggeli s délelti pompás isteni szolgálat után 5 órára a körül lévő főnemesség, s városunk érdemesebb tagjai egy tágasabb kivilágított tanulóházba öszvegyültek, kik előtt a helybeli director úrnak nevenapját pásztori deákversekkel ülte az ifjúság. — Ezt követte a *Talált gyermek* nevű játék honi nyelven, mely a tanulókhöz alkalmaztatva, több hasznos

változatokkal, s toldásokkal másítva, előadatott. Mőd nélkül gyönyörködtette ezen tárgy a hallgatókat; megmutatta itt T. Nagy Péter 4-dik iskolabeli tanító úr, mit tehet a gyenge korban is a fáradhatatlan szorgalom, mert közönségesen az egész játékot jó ízléssel, de különösen a főbb személyek (Inkey Edvard, *Deák Ferencz*, Kálmán György, Dervarics András, Chinorányi József, nemes ifjak és Komáromi János) oly készséggel játszották a személyeket, hogy mind egyik köztapsolásra méltónak találtatnék.

Élőbeszédet mondott a felebbemlített *Deák Ferencz*, melyben megmutatta ezen gyakorlásnak a tanulókra kiterjedő hasznát. — Az iskola egy minden nemesebb mesterségre tanító műhely. Végre berekeszté a játékot *Inkey Edvard*, ki végbeszédjében az előjárók iránt illő háladatosságot; a tökéletesítésnek szent érzését oly férfiúi bátorsággal, helyes kimondással, s tiszta magyarsággal csepegtetni látszatott a szívekbe, hogy a nagyérdemű hallgatók mindnyájan megelégedve s öröm-özönnel távoztak el. Áldja környékünk azon tanítót, ki növendékeinket a szokott tudományokon kívül ily módon üres óráiban tökéletesíteni iparkodik, áldja a szerzetét.

(«Hazai és Külföldi Tudósítások» 1817. II. 34. sz.)

II.

A pesti universitásnál már folyvást tartanak a végső exámenek. Ezen esztendőben is dícséretes magaviselete által megkülönböztette magát általában az egész akadémiai ifjúság, úgy hogy mind a szülőknek, mind a hazának az öröme méltó okot szolgáltatathat. Különösen a filozófiát hallgatók jeles példáját adták a nemzeti nyelv dícséretes gyakorlásának; mert önnön indulatjokból is több szép tárgyról verseket készítettek. Ezek között említést érdemelnek: *Munkácsi János*, *Irányi János*, *Nagy Antal*, *Hormung Márton*, *Kovács Tamás*, *Máry Pál*, *Schedel Ferencz**, *Pap Ignác*, *Spéck Lajos*, *Toperczer Ottó*, *Bonyhádi Perczel Imre* pedig «*Atah*» nevű derék szomorú játékot készített és ki is nyomatta.

(«Hazai és Külföldi Tudósítások» 1821. II. 11. sz.)

III.

Mennél nagyobb elmetheliséget kíván a mesterséges hangoknak megfogása, s mennél különösebb ügyességet mutat azoknak gyakorlása; annál nagyobb figyelemre és álmélkodásra méltó az, a ki elmethelőségének nagy megfoghatóságát, gyakorlásának jeles tökéletességével egybekapcsolja. Ily ritka tünemény ragadott el bennünket a múlt esztendőben, május 1. midőn a «Hét választó fejedelmek» nevezetű vendégfogadónak palotájában *Liszt Ferencz* sopronvármegyei *tizenegy esztendő*s ifjacska hangmesteri tehetségét a klaviron közbámulásunkra kifejtette. Hazánkknak nagyjai, kik minden hazafi igyekezeteket gyámolítani dícsőségeknek tartják, mind Pestről, mind Budáról igen számosan megtisztelték, valamint a két városnak csinosabb része is nagy részvéttel jelen volt. Játszott az ifjú mester *Schneider Fridrichtól* lévő ouvertura után egy nagy concertet és nagy variatiókat *Mochel*lestől, közben *Elisabeth operából*, duettet és egy áriát *Libussa operából*, *Teyber* kisasszony és *Babnigg* énekeltek; végre ő az akkor feladott thema szerint szabad fantáziájából gyönyörű variatiókat. Mindenikben a szép szóke ifjacska oly ügyességet,

* Irodalomtörténet-írásunk atyjának ez volt eredeti neve.

könnyúséget, pontosságot, érzést, kellemetes erőt és mesteri fogásokat mutatott, hogy az egész nemes gyülekezetet gyönyörűséggel eltöltene és bámulásra ragadná. Az ő remek játszásából már kiki azon kellemetes reménységre fakadott, hogy ő a szép mestersegek pályáján hazánkknak nagy dícsőségére leszen. Mi ezen szép léleknek csak azért is egészséget és hosszú életet kívánunk, mivel hazájának kívánta előbb tisztelete díját lefizetni, minekelőtte Francia- és Anglia országokba menne. A hol bizonyosan a magyar talentumoknak becsületet fog szerezni.

(«Hazai és Külföldi Tudósítások» 1823. II. 36. sz.)

Közl: *id. Szimyei József*.

BOUILLONI GOTTFRIED BEVONULÁSA JERUZSÁLEMBE.

1099 június 7-ike volt az a nevezetes nap, melyen huszezer keresztes vitéz Jeruzsálem elé ért. Három évvel előbb hatszázezren indultak el németalföldiek, francziák és normánok «*Deus le volt*» («Isten akarja») kiáltások közt Palesztinába, hogy a szent sirt a szaracénok kezeiből visszahódítsák — de nyomor, betegség és belső villongások annyira leolvasztották útközben számukat, hogy alig harminczadrésze érkezhett meg a célnál.

A sereg fővezére, Bouilloni Gottfried, lotharingi herezeg, három oldalról kerítette be hadaival a várost, de ismételt rohamai is sikertelenek maradtak, míg végre július 15-ikén délután faostromtornyát a külső falnak szegezte s a felvonó-hidról ő is az első között mászta meg a falat. Ugyanekkor az apaliai Tankréd és a normandiai Robert lovagok rést ütöttek a kapun s ekkor a keresztesek mindkét helyen tömegesen kezdtek betódulni s oly borzasztó mézsárlás támadt, a minőhöz hasonlóra a történelem nem emlékezik. Toulouse-i Rajmond, mint szentanu, mondja erről: «Ha az igazat beszélem, senki sem hiszi el; Salamon templomában a vér a lovasok térdéig s a lovak zabolájáig ért.»

Gottfried a maga részéről, mint az egykorú krónikások egy része is megerősíti, tartózkodott a gyilkolástól, s három társával a szent sírhoz sietett, hogy meztláb ihletten és könyek közt mint első imádkozzék a szent helyen. Mások ellenben azt híresztelték, hogy igyekezett a szent város meggyalászatát a szaracénok kiontott vérével boszúlni meg s minden fogalmat felülhalad, mennyi szaracént hányt kardjére ő és Tankréd.

Tömött csoportokban vonultak az ostromlottak a moriai templomba s csak kétségbeesett védelem után adták meg magokat Tankrédnak, a ki a foglyoknak ígérte, hogy nem lesz bántódásuk.

Következő napon azonban több keresztes vitéz megmászta a templom fedelét, onnan a templomba hatoltak, s a benlevőket utolsó lábbig levágták. Hogy volt-e része e gyalázatos tettben Tankrednak, erre nézvést eltérnek az egykorú források. Némelyek szerint nagyon felindult azon, hogy szavát így megszegték s keserű panaszt emelt a fejedeleminél csapatai hűtlensége miatt. Csak annyi bizonyos, hogy a fejedelmek tanácsot tartottak, mitevők legyenek a foglyokkal s hogy ezek végre, tekintettel a számukból a keresztesekre háromolható veszélyre, kivétel nélkül felkonezoltattak.

Julius 13-ikán a fejedelmek egy világi fővezér választását határozták el. A sereg legkiválóbb férfia, nem annyira hadi tényeinél, mint követői számánál és roppant gazdagságánál fogva, Rajmund toulouse-i gróf volt. Rábízták tehát a jeruzsálemi koronát, ő azonban kijelentette, hogy ott, ahol Krisztus szenvedett, nem akar földi koronát viselni. Vallásos érzületén kívül különben politikai okai is voltak a korona visszautasítására, és Gottfried is, kinek aztán a koronát följánlották, csak a szent sir védője címét viselte.

Képünk, mely Bouillon Gottfried jeruzsálemi bevonulását tünteti föl, Piloty Károlytól a nagy történelmi festőtől való, kit a muzeumunk képtárában lévő *Nero* festményről nálunk is ismernek. A világtörténelemnek ez az elmondott hatalmas momentuma nagyon alkalmas volt arra, hogy egy oly élénk történelmi érzékű képírónak, mint

Piloty, tanulmányul szolgáljon s kiváló színező tehetségének és hatásos csoportozatainak bemutatására alkalmul kínálkozzék.

BOUILLON GOTTFRIED BEVONUL JERUZSÁLEMBE.

A kesergő asszonyok Krisztus sirjánál.

Feszty Árpád festménye.

Négyszegletű, hosszú fehér kő fedi el a sirt,

mely a sziklás talajba van vágva. Komor körülötte minden. Kopár szirtfal emelkedik hátul, s elzárja egészen a kilátást. Csak felül látszik a

táj kopárságát. A magány, az elhagyottság, a csend ül e tájon, mely kiégett a nap hevétől. A sirt négy térdelt nő veszi körül. Mindenik más és más kifejezője a fájdalomnak. A sirra ráhelyezték a töviskoszorút és Veronika kendőjét. Hoztak egy pálmagalyat is, a vértanúság, a diadal jelét, de a ki hozta, nem bírta a sirra helyezni, kihullt kezéből, s ő maga oda roskadt a köré, szétterjesztett karral, fejét megtörten nyugtatva a kőlapra, ruhája föltépve mellén, haja szerte omolva. Arczát nem látják, de egész alakja beszéli fájdalmát, kétségbeesését. A művészt ez foglalkoztatja legjobban, ez a nagy fájdalom, ez a boldogtalan nő, kiről irva találta, hogy hitetlen és romlott volt, de megtisztult és szent lett. Az érzés, melyet a művész ez alakban annyi inspirációval kifejez, a rajz finomsága, a színek teljes ereje: ebben van a festmény fő hatása, de nem egész értelme! Mert e világias fájdalom kétségbeesett kitörésének ellentétéül ott van a többi szent asszony, szintén fájdalommal eltelve, de imával, lemondással és megnyugvással. A sir alsó részénél térdel a két Mária. A szenvedő anya erőtlennül összeroskadt térdein, összekulesolt keze lehull maga elé; arczán, szemében a nagy fájdalom, de a szelid megnyugvás is. A szenvedő anya alakjában a festő követte a

kelet sötétkék ege. A sziklapárkányból haragos zöld ciprusok nyúlnak föl; ezeknek is csak tövét látni. Egy bokor kaktusz a repedések közt, lejjebb tavaszi virágzásban egy ritkás bokor enyhíti a

régi mestereket, kik az anyai fájdalmat nem kitörésben, hanem megnyugvásában festik. A másik Máriának alakját a sarkő elfedi; ez szintén leroskadván térdel, s csak mellképe emelkedik ki

Feje, válla fehér lepelbe burkolva, imára kulcsolt keze fölönva ajkai elé. Imádkozik lelkéből. A sir fejnél a legszelidebb alak, Salome. Nincs megtörve; főlegyeneseve térdel, szintén összetett kézzel. Fiatal, szép arczán az isteni akaratban való megnyugvás, a hit. Nagy ellentét a keservtől összezúzott Magdolna mellett, de jól eső ellentét.

Bárki nézi a képet, olyan is, a ki nem ismeri az új-testamentumot, meg fogja érteni. Látja az élők fájdalmát és gyászát a halott után, de látja azt is, hogy a kitért gyászolnak, síratnak, a ki körül imádkoznak, rendkívüli lehetett az életben.

A LÉGY.

Elbeszélés a renaissance korából.

I.

Az 1508-ik évben a művészetekért élő-haló II. Gyula pápa Flórenczből Rómába hitta Michel Angelot, a hírneves festőt és szobrászt, hogy a Vatikánt mesterműveivel díszítse. Noha a művész még csak harminczöt éves volt, mégis kora legnagyobb mesterének vallották, mert akkor még nem tűnt föl Rafael Sanzionak dicsősége. Úgy szólván csak egy ember hírnevét lehetett az olasz mesteréhez fogni, ki ugyan csak az ecsettel és nem egyszersmind a vésővel dolgozott. Ez az Alpeseken túl, a messzi német birodalomnak ősrégi Nürnberg városában élt: *Dürer* Albert. Német ember volt, ám magyar vér is csörgedezett az ereiben...

Azok a tágas, több részre oszló helyiségek, melyek Mihály mesternek Rómában műtermül szolgáltak és kezének részint kész, részint tervben levő alkotásaival voltak tele, ma üresen állottak. Délre járt már az idő. A mester a pápát látogatta meg, kizsármú tanítványai pedig, kiket személyes oktatásának szerencsésében részesített, mulatni mentek a környékre. Csupán egy ember volt jelen a termekben, egy középnagyságú, zömök testű férfiú, ki a harminczas években lehetett. Éles metszésű, napbarnította ábrázata, melyet hegyes kis szakáll ékesített, első szempillantásra igénytelennek tűnt föl: — csak bizonyos percekben élénkült meg, a mikor valami kiváló műtárgy ragadta meg figyelmét. Ilyenkor szürkés-kék szemeiben sajátos fény csillant meg. Úgy látszik, most épen ez volt az eset, a mikor Mihály mesternek legújabb, majdnem egészen befejezett festménye előtt állott és tekintete mohón szitta magába annak szépségeit. A kép a szent családot ábrázolta Egyiptomba

való menekültében és a gyermek Jézus nevelő atyjában a művész a tulajdon maga alakját festette le, persze némileg eszményítve.

Ez a művészetért rajongó szemlélő, ki maga körül mindenről elfeledkezni látszott, egyszerű festő-zekét viselt és közönséges műtermi segéd volt, sem több, sem kevesebb, egyébként született német, kit a mester két héttel azelőtt fogadott föl. Ép a kellő időben állott be, mert az addigi segéd, ki a nagy mestert, mikor alkotott, személyesen kiszolgált, szó nélkül kimaradt. Wolmuth Albertnek hitták és Nürnbergből származott, nagy honfitársának és névrokonának, *Dürer* Albertnek szülőföldjéről.

Az ajtó halkán kitarult és egy fiatal ember dugta be nagy óvatosan a fejét. A szemlélésben elmerült férfiú riadtan fordult feléje.

A jövevény karesú termetű, előkelően öltözött, alig húsz éves ifjú, ott állott a küszöbön. Fiatalosan üde, lányosarczú alak volt, szemeiben szelidség tükröződött.

— Ön az, *Guglielmo* úr? szólta a segéd. A mester nincs itthon és különben is — toldotta hozzá — azt hiszem, önt a minap, mikor óhajtasát, hogy Mihály mester tanítványának nevezhesse magát, kereken megtagadta, a visszajöveteltől is eltiltotta.

— Jól tudtam, hogy a mestert nem fogom honn találni, válaszolt a fiatal ember, de azt is tudtam, hogy *önt* itt lelem, *Alberto* úr. Jövevelem első sorban önnek szól.

— Nekem? Miben lehetek én, a szegény festék-tördelő a gazdag fiatal úrnak szolgálatára, kinek a szerencse javai maguktól kínálkoznak?

Az ifjú fölsóhajtott. Csalódik, ha szerencsésnek tart, felelé. Gazdagságnak — korán elhalt szüléim érdeme — nem vagyok hijával; ámde van ennél nagyobb boldogság: a művészi dicsőség! Erre vágyakozom lángoló szívvel, égek a buzgalomtól, hogy Istenadta tehetségemet Istennek és a szent művészetnek dicsőségére értékesítem. És *Michelangelo* nem akart tanítványává fogadni: ön maga is hallotta.

— Igenis, sajnálatomra, mondá *Albert*. Ön szeretetreméltó, esőppet sem büszke fiatal úr és nézetem szerint a mester kedvezőbbben dönthetett volna ügyében. Láttam a próbamunkát, mit ön lüldött neki. Jóformán tekintetre sem méltatta. A magamszörű szegény legény persze nem sokat tud a magas művészethez — folytatá mosolyogva — de ha az ember világot látott, szemét mindig nyitva tartotta és a mesterek műhelyeiben

sok szépet volt alkalmá megbámulni, hát végtére is ragad hozzá holmi szakértelem. És azért azt hiszem, hogy a mester sokkal silányabb próbálkozásokkal megelégedett már, mint az ön képecskéje.

— Örülök az ön dicséretének! kiáltá hevesen *Guglielmo*. Ön nem is gondolja, mily nagyra tartják magát barátaim, kik itt vannak Mihály mester termeiben. Tudom, hogy a nagy ember is szereti önt, hogy sokszor beszélgeti önt *Dürer* mesterről — tudom, mily pompás izlése van önnek, hogy mennyiszor adott útmutatást olyik tanítványának színezés, fény és árnyékolás dolgában. De azt is emlegették, hogy ön derék jó ember és ép azért jövök én ide.

— De édes uram, szakította meg mosolyogva *Alberto* a fiatal ember áradozását, én csak nem vehetem rá a mestert, hogy önt tanítványává fogadja, ha ítélete szerint az ön művészete nem méltó e kitüntetésre.

— És ha mester volnék, még akkor is elutasítana, ha csak valaki meg nem szelidítené irántam való ellenszenvét! — vágott vissza *Guglielmo*.

— Valami különös okának kell hát lennie, oly-

MICHELANGELO. — PIETA.

formán, mint a hogy históriás könyvekben olvassa az ember.

— Ó, a valóság esodálatosabb dolgokat szül, mintapoéták feje! Gyermekségemtől fogva legfőbb vágyakozásom a festés nemes művészete volt, mindig azon álmodoztam, hogy művész leszek, kinek nevét tisztelettel emlegetik. Ha jó szüléim élnének, minden rendjén volna, — gyámom azonban, ez a kemény, büszke ember, ki a tulajdon, rossz útra tért fia miatt nem állhat engemet, könyörtelenül ellenzi meleg vágyakozásomat. Azt állítja, hogy nincs tehetségem és hogy kontár maradok és csak akkor adná beleegyezését, ha Itáliának első festője, *Michelangelo*, avagy nagy éjszaki társa, *Dürer* Albert, méltónak tartanának arra, hogy tanítványuknak nevezsem magamat. Hej, finomul kiszámította ezt! — sóhajtott csüggedten az ifjú. — Tudja, hogy nem visz rá a szívem, hogy édes hazámat már most elhagyjam — hogy nem bírok elszakadni a szülei háztól, elzarándokolni az Alpeseken túl, a zordon északi földre, a nürnbergi mesterhez és szintoly jól tudja — sokszor ki is mondotta már — mikép *Michelangelo* soha sem fogja megtűrni szeme előtt *Ferrucci Annibaldonak* öcsesét.

— Ön tehát a *Ferrucci*-család tagja, a *fiórenczi Ferrucciak* közül való?

— Igenis. Nagybátyám, *Annibale*, rég meghalt már, de testvére, *Bernardo* még *Flórenczben* él és vendégszerető háza gyülekezőhelye a művészeknek és tudósoknak.

— Igaza van, — szólta élénken a segéd, — hisz

MICHELANGELO. — RABSZOLGA SZOBRA.

MICHELANGELO. — MÓZES SZOBRA.

Flórenczben tartózkodtomban magam is de... folytassa tovább, — szakította félbe szavát. Kétszerte érdekesebbé lesz előttem ön is meg elbeszélése is azzal, hogy Ferrucci. De mért beszél épen ellenkezőleg Mihály mester, a ki pedig oly nemes férfiú?

— Mert reá nézve a Ferrucci név kellemetlen emlékezzettel van összekötve. Ma sem felede el azt, sőt eszébe juthat, valahányszor a tükörbe pillant.

— Talán a mesternek nem épen eszményi orrára céloz ön? — kérde Alberto mosolyogva. — Csaknem azt akarja mondani, hogy Michel-Angelo ábrázatának ez a szabálytalan része az ön nevével összefüggésben?

— Pedig sajna, úgy van a dolog, — viszonzá az ifjú. Ön tudja, mily hevesvérű a mester még mai napság is, ámbar az ifjúság már rég háta mögött van, mily nyers és hirtelen sokszor a szavajárása — pedig szíve a legjobb ezen a világon. Képzheti ön, milyen volt a természete tizenkilenc éves

korában. Már akkoriban, jóllehet még alig volt több a kezdőnél, ünnepelték nevét és hazája büszkén nézett a jövő mesterre. De az ifjú heveségével sok ellenséget is szerzett magának, kivált a flórenczi előkelő fiatalok között. Nagybátyám, Annibale, kinek körében gyakorta megfordult, jócskán idősebb volt, de szintoly forróvérű, mint ő. Aprócseprő böllendések után egy nap valami művészeti kritika miatt izgatott vitakozás támadt kettejük között és Michel-Angelo tanúk jelenlétében fenyegető mozdulattal emelte föl kezét, melyben épen ott volt az ecset, a flórenczi nemes ellen. A büszkeségében érzékenyen megsértett Ferrucci tajtékzott a dühtől. Fölemelte hatalmas öklét (különben is rendkívüli erővel dicsékedett) és vakon süjtött az ifjú művész arcába. Michel-Angelo összerogyott, vére csak úgy patakzott, szerencsére azonban csupán orrából — ám a súlyos csapás oly pogányúl érte azt, hogy Mihály mester arcának e része mindörökre eltorzult, a mi titokban mélyen bántja őt. És a mester mégis jó és igazságos; ha a kellő hangulatban találánám, bizony nem torolná meg rajtam, ártatlanon azt a bántalmat, mi vérkononóm részéről érte. Michel-Angelo akkoriban párbajra hitta ki nagybátyámat, Ferrucci azonban nemes léteire hivatkozva, gúnyosan visszautasította. Nem sokkal azután Bécsbe küldték követnek, hol kevés idő múlva meghalt. Másik nagybátyám, Ferrucci Bernardo azonban lelkes bámulója a nagy mesternek, magam pedig úgy tekintek föl hozzá, mint valami felsőbb lényhez. Most pedig önhöz jöttem, Alberto, tanácsot és segítséget kérni. A mesternek megvannak a maga jó órái és az ön szavára úgy hallgat, mint senki máséra. Oh, ha ön üstökén ragadná a helyes alkalmat és egynehány jó szót szolana érdekemben! A segéd elgondolkozott. «Szeretnék önön segíteni — szolt aztán — már csak a miatt a név miatt is, melyet visel s a melyet én mesterünkkel ellentétben tisztellek. Később talán megtudja majd az okát. De most azt hiszem, itt az ideje, hogy ön a műteremből eltávozzék. Angelo ebéd előtt mindig meg szokott jelenni. Most pedig nincs a legrózsásabb kedvben, kivált, ha a pápa ő szentsége új munkákkal bizta meg, a melyekért cserében kell hagynia a régieket. Ha ez nem volna, a szent családnak itt ni, már rég készen kéne lennie és a világ egy remekművel gazdagodott volna».

Az ifjú rátekintett a képre. «Valóban, remekmű, mondá — és mégis Alberto (szinte félénken ejtette ki ezt) engedje meg, hogy minden himezés-hámozás nélkül egy vallomást tegyek. Mihály

mester ecsetének minden alkotása bámulattal, csodálattal és tisztelettel tölt el engem, ámde — alig merem állítani — mily más érzelmeket vett erőt lelkemen, mikor nemrégiben a hegyekentüli nagy festőnek, Dürer Albertnek egy képe előtt álltam, mikor fölemeltem szememet a Szűz anyához, kinek öléből reám mosolygott a világszép gyermek! Ugyebár, ismeri nagy földijének ezt a festményét?»

A segéd egy percig hallgatásba merült, miközben arcán sajátos mosoly vonult el. «Ismerem Dürernek ezen képét, felelt aztán, de értékét vagy értéktelenségét nem tudom megítélni. Azt az egyet azonban mondhatom önnek, fiatal ember: sose fokozza le Michel mester nagyságát, másnak kedvéért, nevezze azt bárhogy is. A szépnek nem kell mindig kellemesnek lennie... a fenséges nem lehet keces... és ha mi, a kik ma élünk, meg velünk együtt a dedunokáink unokái is porrá váltak már: Michel-Angelo neve még akkor is teljes fényében fog tündökölni! Mert ő halhatatlan.»

Bámulva nézett a természetből szelid lelkületű ifjú a magáról teljesen elfeledkező férfúra. Az egyszerű segéd, a festéktördelő mondotta volna ezen átszellemült igéket?

Csak hogy nem volt ideje ezen gondolkozni. A folyosón léptek zaja hallatszott. «A mester!» suttogott rémülten Guglielmo. (Folyt. köv.)

A Szent Márk-tér galambjai.

Ha a magyar ember Bécsen kívül «más külföld»-et is meg akar látni, első sorban rendszeren Velenczébe megy. Az iskolapadból kinőtt ifjú vágyva siet a tengeren épült város felé, s a szerényebb viszonyok közt élő Lido tengeri fürdőjét magasztalja mindenek felett. S ha még hozzá számítjuk, hogy ezerszámra élnek magyar bakák, kik egykor itt állomásoztak, nem csodálkozhatunk, hogy Velence neve a magyar földön mindenütt ismeretes, s minden vidéken akad egy-két egyén, ki e város világhírű főpiaczáról, a Szent Márk-térről egyet-mást elmondani képes. S csak hallgassuk meg. Midőn a hatalmas dogék palotájáról, az aranyozott nagy templomról, az oroszlan-szoborról, a harangtoronyról, a gyönyörű oszlopcsarnokról s a híres tér más nevezetességeiről beszél, hangja sohasem lesz oly vonzó, kifejezései sohasem árulnak el annyi érzelmeket, mint midőn a Szent Márk-tér galambjairól emlékezik meg.

E galambokat mindenki megszereti, ha csak egy pár napot tölt is Velenczében.

Keces mozdulatok s folyvást változó szép csoportjaik kellemes ellentétet képeznek a művészet és világalalom itt összetemportított, de egyúttal már megkövesült emlékeivel szemben. A piacz kőburkolatán galambcsoportok pótolják a virággyak helyét s a tiszta olasz ég kellemet felhőként fölemelkedő csoportjuk még jobban kiemeli. De leginkább vonz szelidségük. Európában sehol sincsenek ily szelid, szabadon élő madarak. Mind ott repdes a tér körül, mely sohasem néptelen, egyetlen kézkinyújtás elég,

hogy négy-öt repüljön feléd, s ha csakugyan buzaszemet talál rajtad, megszállanak s mint eleven galambhordó-oszlop tovább mehetsz, nem ijednek meg.

E kedves játszai teremtések ezerszámra lepik el a Sz.-Márk-teret és környékét s egy még a mult századból eredő alapítvány kamataiból nyilvános élelmezést nyernek. A mi képünk pillanatnyi fényképfelvétel után készült s egész természet-híven mutatja be a gyönyörű piacz mozgó ember-és állat alakjait. Ha vannak (és bizonyosan lesznek) olvasóink között Velenczét megjárt ifjak, e képről kellemesen emlékezhetnek vissza a kedves madarakra, melyek ma is oly nyugodtan röpködnek e történelmi emlékü téren, mintha, a kőoszlopokhoz hasonlóan, az évtizedek egészen nyom nélkül haladnának el felettük is.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Irodalmi pályázatunk.

Új előfizetőinkre való tekintettel és friss emlékezetbe idézés okából megismételjük a pályázatra való felhívást. Tétteleinket megtoldjuk egygyel: az idegen nyelvből fordított elbeszélés tételével. (Eredeti szöveg melléklendő.) A többi feladat: 1. Valamely ifjúsági ügyről vagy kérdéstről szóló vezérelés. 2. Esztétikai fejtegetés. 3. Ismeretterjesztő értekezés. 4. Eredeti elbeszélés az iskolai életből. 5. Eredeti költemény, magánjelenet vagy egyfelvonásos ifjúsági szindarab. 6. Valamely tudományos vitakérdés fölvetése.

Jutalmul értékes könyveket adunk. A határ-időt meghosszabbítjuk április 30-ikáig.

Az első ifjúsági színelőadás.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

1899. április 5.

Szerda.

BÁNK BÁN.

Dráma öt felvonásban. Irta KATONA J.

Személyek:

II. Endre, Magyarország király... ..	Somló S.
Gertrúd, neje	Jászai M.
Ottó, meraniai herceg	Horváth
Bánk bán, Magyarország nagyura	Bakó L.
Melinda, felesége	K. Hegyessi M.
Miklós bán	Egressy
Simon bán	Körösmező
Zászlós úr	Fabulá
Petúr bán bihari főispán	Szacsavay
Myska bán	Abonyi
Sólon mester	Mészáros
Izidora, thuringiai leány	Moróthy M.
Udvaronc	Latabár
Biberach, kalandor lovag	Gyenes L.
Tiborcz, paraszt	Gabányi
Egy békétlen	Narcsisz

A magyarító bevezetést Jókai Mór tartja.

Kezdeté fél háromkor.

VEGYESEK.

Hogy viseljük magunkat a színházban? Talán egyik-másik felsőbb osztályú tanuló meg is neheztel azért, hogy utasításokat akarunk adni arról, hogy a színházban hogyan viselje magát. Vigasztalja őket az, hogy a magyar publikum nagy része leledzik e hibában s ép azért nem árt egy kis instructió. 1. Az előadásra pontosan jelenjünk meg, ép úgy, mint a tanórákra szokás. 2. Az ülnökyeket ne csapkodjunk; ne beszéljünk nagyon hangosan. 3. A ki a parterren ül, ne látésöveze feltűnően a páholyok és az erkélyek közönségét; főleg a szomszédjával ne beszéljen nevetgélés közt olyan feltűnően, hogy az valakinek, plane ha azt látócsövön nézi, úgy tűnjék föl, mintha megjegyzései reá vonatkoznának. 4. A mint az előadás megkezdődik, teljes esend álljon be, a szereplő színezt,

ha játéka tetszést arat, meg lehet tapsolni, de nyílt színen addig tapsolni, hogy újra megjelenjék, nem illik, de nem is szabad, mert az a színházi törvények értelmében nem is jelenhetik meg újra. 5. A felvonás végén az ifjúság kitapsolhatja a színészeket, de nevetket ne kiabáljon, főleg attól tartózkodjék, hogy 8—10-szer függöny elé hívja őket, mert ezzel az előadás folytatását hátráltatja, — mert azt nem szabad elfelejteni, hogy este is van előadás és a délutáni és esti előadás közt legalább is két órára van szükség a színház szellőztetése czéljából. 6. Azok, a kik a sorokban nagyon benn ülnek, ne hagyják el helyeiket minden felvonás közben, mert 5—6 embert keltenek föl helyeikből. Ha mégis ki kellene menniök, idejében, a következő felvonás kezdete előtt igyekezzenek vissza helyökre, mert különben az előadást zavarják, a mögöttük ülök pedig a fölkelés miatt a darabból semmit sem láthatnak.

Valamint a színház a legjobb iskola, a hol jó modort, korrekt viselkedést lehet tanulni, úgy a legexponáltabb hely is, a hol az embert meg lehet itélni, s a hol a finom viselkedésre, tisztességtudásra nagyon kell vigyázni is. Az ifjúsági előadásokon a tanügyi férfiakon kívül más érdeklődők is lesznek jelen, a kik bizonyára azt is érdeklődéssel várják, milyen lesz az ifjúság viselkedése a csupán az ő számukra rendezett előadások alkalmával. Mivel a jelentkezők közül úgyis csak a felsőbb osztályúakat válogattuk ki, mi tudjuk, hogy impozánsan komoly és előkelő lesz, a mely az igaz lelkesedésnek megfelelő formában való megnyilatkozását is meg fogja találni.

Az ifjúsági színi előadásokra úgy értesülünk, hogy a ruhatár árát is leszállították. A kik nem a földszínten ülnek, könnyebb felöltöket be is vihetik magukkal. Esernyőért 5 krt. kell fizetni. Színlapot a színház előtt lehet kapni 2 krt., — bár mi is közöljük lapunkban a szereposztást. A színházban elhelyezett automata nézőüvegekért 20 krt. kell fizetni. Hogy használat után azokat helyökre vissza is kell tenni, magától értetődik.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Kossuth Lajos halálának ötödik évfordulója alkalmából a budapesti kereskedelmi akadémián növendékei elzarándokoltak sírjához, hol Koltai Virgil dr. tanár dicsőítő beszédet tartott, Taubner Vilmos tanuló pedig az ifjúság érzelmeit fejezte ki. — A zalaegerszegi felső kereskedelmi iskolakülön üléssel hódolt a szabadságharc lángszavú bajnokának: Kiss Lajos tanárelnök és Sümeghy Zoltán ifj. elnök lelkesítő beszédekkel mondtak, Holeczer Lajos Löwel angol költőnek «Kossuth» cz. költeményét (ford. Abrányi E.), Hajós István Abrányinak egy ódáját szavalta. — A halasi főgimnázium önképzőkörének gyászünnepén Reinitz Gyula VII. o. t. mondott megható beszédet. — A lövai főgimnázium szép ünnepségén Cseréy Pál VII. o. tan. emlékezett Kossuth apákról, Schwarcz Soma VIII. o. t. lelkes szavakkal esztelte érdemeit, Czeczko Lajos «A gyermektűz» cz. költeményét olvasta fel, melyben a szabadságharcnak egy fiatal hőst glorifikálja. Grünberger Ernő Kossuthnak híres beszédét (A haza védelméről) adta elő. — A nagykanizsai kereskedelmi iskola önképzőkörének márcz. 20-iki ülésén Steiner Ignác lendületes beszédet tartott, Wirth Imre Kossuthi szónoki erejét jellemezte, Frank Elek előadta Jókainak Kossuth ravatalánál mondott beszédét.

Utóhangok márczius 15-ikéhez. Utólag kaptunk híreket a következő intézetek ünnepeiről: A debreczeni főgimnáziumban Kun Zoltán VIII. o. t. Oláh Gábornak pályadíjnyertes ódáját adta elő. Birta István VIII. oszt. tan. emlékbeszédet mondott, Végh József nagy hatással szavalt részletet a «Jóka ördögéből». — A nagyszéchenyi főgimnáziumban Laczkó Elek VIII. o. t. lendületesen méltatta a nap jelentőségét. — A pécsi főreáliskolában Altmann Aladár VIII. o. t. a márcziusi eseményeket ismertette, Roth Miksa VIII. o. t. Kossuth és Széchenyi közt vont párhuzamot.

Önképzőkori krónika. A pécsi magyar kir. állami főreáliskola «Eötvös-önképzőkör»-nek márcz. 5-iki gyűlése tartalmas műsorral folyt le. Elfogadták «A sárga lomb megprezzen...» kezdetű Heine dalfordítást (szerzője Antos Mihály VIII. o. t.), úgyszintén «Róma és Carthagóról» szóló történelmi értekezést (szerzője Neumann József VII. o. t.). Majd meghallgatta a kör «Petőfi költészetéről» szóló esztétikai értekezést (szerzője Perls Miklós VIII. o. t.) és «Bürokrácia és Aranykor» szóló magvas tanulmányt (szerzője Brüll Kálmán VII. o. t.) A «Kossuth-emlékezet» cz. beszédet Jókaitól kiválasztva szavalta Landgraf József VII. o. t. A versenyszónoklásnál Jókai «Ünnepi beszédének» előadásával 1 aranyat nyert Sasvári Géza VII. o. t. — A hódmezővásárhelyi «Petőfi-önképzőkör»-ben, melynek tagjai buzgó munkások, az idén a következő jelesebb dolgozatokat fogadták el: érdemkönyvbe írásra méltatták Kriksz A. VIII. o. tan. tanulmányát Eötvös «Karthausi»-járól; jegyzőkönyvi dicséretet kaptak: Pató Gy. VIII. o. t. humoros elbeszélése Petőfi életéből és Vekerdi Béla VIII. o. t. Petőfit dicsőítő ódája. E három utóbbi 5—5 frttal is jutalmaztatott. Az első félévi pályázatra, melynek tárgya a nyelvújítás és Kazinczy méltatása volt, két derék dolgozat érkezett meg; mindkettő jegyzőkönyvi dicséretet kapott. Szerzőik, Endrey E. és Steiner J. VIII. o. tanulók között a jutalmat megfizették. Nem régebben Vekerdi B. tartott érdekes szabad előadást a nálunk látható csillagokról, a táblán rajzokkal is illusztrálván beszédét. — Makói magyar kir. állami főgimnázium, február 26. Frank János VII. oszt. tan. r. tag a logaritmusokról tanulságos szabad előadást tartott; előadta az alap-tételeket, a hétféle logaritmust, a közönséges számok és a szögfüggvények logaritmusának kikeresését és összekeresését, s egynéhány példával illusztrálta azok gyakorlati használatát. — Nagyszéchenyi főgimnázium, február 25. Szász Pál VIII. o. t. Flammarion nyomán tanulságos szabad előadást tartott a holdról: Christa Miklós VII. o. tan. «A munka kifejti a tehetséget, a henyéség elpuhít» című elmékedését olvasta fel. Bogács Dénes VII. o. t. a tragikumról értekezett. Az ülés végén az elnök kihirdette a pályatételeket, melyek közül nagyon ki kell emelnünk, mint az üdvös reális irányra vallókat: «Nagyszében nyáron, különös tekintettel florájára» és «A déli Kárpátok emléseinek jellemzése». A műfordítási tételek: Horatius egy ódájának, az Ilias IX. énekéből egy részletnek és Lessing «Bölcs Náthán»-jából a három gyűrűről szóló allegóriának (III. 7.) magyarra ültetése. — A budapesti VIII. ker. főreáliskola «Petőfi-önképzőkör»-ben február 19-ikkén Földes Imrénék «Matura előtt» és «Megbuktunk» című monológiát adták elő. Halmi Gyula VIII. o. tanuló (Halmi Ferencnek, a Nemzeti Színház feledhetetlen nagy művészeinek fia) szép sikerrel szavalta e vidám magánjeleneteket.

A halasi diákok Kiskőrösön. A halasi főgimnázium «Szász Károly-kör»-ének tagjai közül márcz. 20-ikkán mintegy ötvenen Vass Arpád és Fülöp Sándor taná-

rok vezetése alatt Kiskőrösre rándultak, hogy Petőfi Sándor emlékét megünnepeljék. Az ünnepély két részből állott: Petőfi szobránál és szülőházánál; mindkét helyen szép orációk és szavaltok hangzottak el.

Két régi híres tanintézet önképzőkörének pályatételeit közöljük itten, ékesen szóló tanúságúul annak, hogy az ivadékok szemük előtt látják az elődök példáját és nem akarnak a jeles multtól elfajzani. Magányi választékos, magvas, a szó szoros értelmében tudományos kérdés, melyek igazán erősen megpróbálgják az elnét. A pápai kollégiumban: báró Kemény Zsigmond regényeinek jellemzése. Mátyás fekete seregeinek keletkezése, csatái és feloszlása. Egyházi beszéd: Pál ap. Gal. VI. rész 8. vers. Eredeti beszély, népdal, óda, románcz, himnusz. Berczik A. «Himfy dalainak esztétikai és irodalomtörténeti jellemzése. (Derék! A szerk.) A próza és vers. Cicero «De senectute» című munkája alapján kifejtendő, hogy téves azok nézete, kik azt mondják az öregségről: «Onus se Actua gravius sustinere. (A latin nyelven irt mű előnyben részesül.) A kardalok a görög tragédiában. A föld középsűrűségére vonatkozó kísérletek. A szénhidrátok ismertetése. A porcellángyártás és agyagipar, különös tekintettel Pápa városára és Veszprém megyére. (E tétel megfelel következő sorainknak: «Mi meg nem szűnünk ösztönözni a diákokat, hogy az irodalommal való foglalkozás mellett vessék reális dolgokra is figyelmüket: mindenre, a mi környezetünkben megteremtődött, él és mozog: Ideális és reális irány. 1898. 782. lap.») A debreczeni kollégiumban: Vörösmarti Mihály drámáiról működése. A Zrínyiász irodalomtörténeti és esztétikai fejtegetése. Mennyiben volt Erdély a magyar alkotmány és vallás szabadság védő bástyája? A fény teljes visszaverődése által keletkező légköri tümenyek leírása. (E négy tételnél a jutalom 15 frt) Fordítassék le a «Carmen seculare», magyarizatul előre bocsátandó a költemény tartalmára, szerkezetére és versmértékére vonatkozó rövid ismertetés. (E kettőnél a jutalom 10 frt.) Első Jónás VI. homerosi himnusz fordítása. Eredeti elbeszélés. Eredeti költemény. (Jutalom 5 frt.) 10. Aesthetikai pályakérdés a képzőművészetek köréből. Lessing Laokonja nyomán ki kell fejteni, mi a különbség a költészet és képzőművészetek közt általában. Különösbbe: milyen körben mozoghatnak a képzőművészetek egyes ágai: a festészet, szobrászat, építészet. A tárgyalásnak mindvégig művészeti alkotások elemzésén kell alapulnia, de az ő példái helyett másokat kell az elemzés alapjául felvenni. Díjja: Malonyai Dezső: Munkácsy Mihály élete és művei cz. műve. (A képzőművészetek köréből vett ezen esztétikai pályakérdés egyenesen azon mozgalmat akarja szolgálni, mely az ifjúságnak a művészetekben való nevelését tűzte ki czélul.)

Eötvös-ünnepélyt tartott márczius 4-ikkén a kassai főreáliskolának önképzőköre, mely a nagy báróval van elnevezve. Felolvasást tartottak Némethy Andor ifj. elnök, Gerevich Tibor VII. o. t. («Eötvös József báró jelleme és a Karthausi»), Ormai Arthur VIII. o. tan. Eötvös költeményeiről, Darvas Sándor VIII. o. tan. «A falu jegyzőjéről». Lukács Béla Eötvöst dicsőítő ódát szavalt, Krets Vilmos a «Bücsi»-t, Szedlacek Dezső VI. o. t. «A vár és kunyhó»-t adta elő.

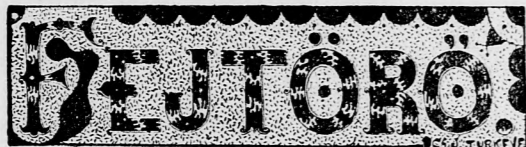
Kegyelet ülése volt a gyakorló főgimnázium márczius 5-ikei ülése: Strauss Arminnak, a kör pénztárosának szentelve, ki márczius 2-ikkén halt meg. Az elhunytól Cukor Kálmán emlékbeszédet tartott, azután felolvasatott Strauss Arminnak «Az angol dráma

Shakspereig» cz. dolgozata, mely bevezetés lett volna egy nagyobb tanulmányhoz. Végül Négyessy László dr. tanárelnök búcsúztatta el a megboldogultat. — Mint a baráti kegyelet és méltánylás szép példáját, jegyezzük föl ezt az esetet.

Leányok színi előadása. A *szilágyssomlyói* állami felső leányiskola könyvtára megalapítására márczius 19-ikén színi előadást rendezett a városi színházban, melyen közreműködött a műkedvelő zene-egyesület. Színi kerület: A tavasz ébredése, daljáték Váradi Antaltól; Az új nevelőnő, Murai Károly vígjátéka; A kegyencez, Gaal Mózes-től és Hushagyó kedd, vígjáték Radnay Rózától.

Képes levelezőlapokat cserélnek: *Wagner* László felső keresk. isk. tanuló (Budapest, VIII., Oriás-utca 2. sz.), *Miróczky* Árpád felső ker. isk. tanuló (Bpest, VIII., Örömvölgy-utca 8. sz.), *Hacker* Odön gimn. VIII. o. tan. (Szeged, Milkó-ház 1. sz.), *ifj. Stiegler* Lajos (Bpest, VI., Andrassy-út 61. sz.), *Géczy Géza* (Bpest, V., Solyom-utca 15. I. em. 6. sz.), *Niedermayer* Gyula (Bpest, II., Zárda u. 28. sz.), *Borosnyai Lukács* Oszkár (Brassó, Fekete-utca 49.), *Bohrandt* Lajos (Bpest, Lipót-utca 46. I. em. 10. sz.), *Salczmann* J. gimn. tan. (Arad, Templom-utca 9. sz.).

Makay Emil Makáról fölszólítja a következő tanulókat, hogy a nekik küldött levelezőlapokat viszonzózik: Sándor Géza (Mármaros), Pivny Aladár (Arad), Hirsch Géza (Keszthely), Osváth Jenő (Rozsnyó), Hofer Adolf (Deés).

Jelige: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

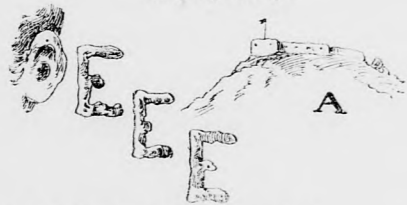
Földrajzi kérdés:

Hogy hívják azon hegyesoportot Háromszékmegyében, melyet az ojtói völgy két részre oszt? E hegy-ségből vezet az ojtói szoros Romániába.

Természetrjai kérdés:

Hogy nevezik azon pókot, melynek nagy, gömbölyű, sötétbarna vagy vörösbarna potroha van? Művészies hálóját faágak közé függőlegesen szövi s annak közepén elhelyezkedve várja a zsákmányt. Mi a különös ismertető jele?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. április 6.

A 12. számban közölt *fejtörő* kérdések megfejtése:

Természetrjai kérdés: Körtefa. **Vegyteni kérdés:** Stearin: gyertya készítésre használják. **Képrejtvény:** Eső után köpönyeg.

Helyses fejtették meg: Szabó Lajos, ifj. Izsák Gyula, Puskás Jenő, Vadas Zoltán, Horváth István, Friedrich Ferencz, Viski Lator László, Weisz Ernő, Borosnyai

Lukács Oscar, Tóth Elek, Taresy Gyula, Géczy Géza, Jakabffy Tibor, Koszorus Kálmán, Bíró Endre, Becker Ferencz, Fürst Albert, Benedek István, Luspay Sándor, Schwarcz Gábor, Pártos Viktor, Polnitsky Leó, Roth Ottó, Fialovits Béla, Pappszász Tamás, Groedel Lajos, Tenner Pál, Hoffmann G., Pickler Gerő, Novobátsky Géza és Károly, Hódy Béla, Beliczey Rezső, Kiss Pál, Szécskay Dezső, Gábrriel Ferencz, Giezey Lajos, Széll Akos, Kurimay Mihály, ifj. Paksy József, Osztróvszky József és Antal, Wejller Vilmos, *Váczy József*, Fiedler Kálmán, *Miróczky* Árpád, Nyárády László, Edelstein Aladár, Gürtler István, Kircz József, Bergl György és István, Jakab János, Stolz Alfonzó, Schwitzer Zoltán, Bogdán Ernő, Weisz Hugó, Antony Gyula, Pivny Aladár, Benisch Arthur, Grosz Gyula, Szőlősi Márton, Pábián Felicie, Tille Gyula, Mihály László, Kloss János.

A kitűzött könyvjutalmat: Verne: *Strogoff Mihály utazása* cz. munkát *Váczy József* a VII. ker. gym. III. o. t. nyerte el Budapesten.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Langfelder Béla keresk. akadémista előfizetők Aradon levelezésbe szeretne lépni egy kecskeméti felső gimnázistával, ki képes levelezőlapokat is gyűjt. — **Oskoronázó.** Még nincs oly poétánk, ki április 11-ikét megénekelte volna. Szaválásra alkalmas bármely márczius 15-iki vonatkozású költemény. — **S. J.** Arad. Körülbelül a 16. számban kezdjük meg Gaal Mózesnek «Kenyér és becsület» című diákregényét, melynél érdekfeszítőbbet a jeles szerző aligha írt még. Neogrady Antal pompásan illusztrálta a regényt. — **B. J.** Debreczen. Csak hazai tanintézetekről adhatunk pontos felvilágosítást. — **Vidéki.** «A tervet melengés» metaforikus kifejezés egészen ismeretlen és használatlan. Tartsuk meg helyette a *tervet főz kohol* formát. — **L. J.** Temesvár. A képes levelezőlap nem az 1871-iki német-francia háború idején keletkezett, mint ön írja, hanem később. 1874 nyarán Kühtze pleizenhauseni lelkész és Schwarz oldenburgi könyvkiadó együtt üdültek valamelyik német fürdőn és szoros barátságot kötöttek. Nyár végén azzal az ígérettel váltak el, hogy levelezni fognak egymással. Schwarz többször írt Kühtzenek, ez azonban nem válaszolt. Ekkor Schwarz egy levelezőlap látára nyomatta egy elchét, mely pár nappal előbb jelent meg a tőle kiadott «Volksbote» lapban. A kép ennek a kifakadásnak volt az allegóriája: «Ezer ördög, mi lesz?» Ez volt az első képes levelezőlap. Kühtzenek nagyon megtetszett az eszme s az ő buzdítására Schwarz még 25 elchét használt fel ilyen czélra s a levelezőlapokat árusítani kezdte. A példát hamarosan követték, de a közönség csak akkor kezdte megkedvelni az új divatot, mikor Gerlach festő készítette az eredeti képeket: Így olvassuk ezt a históriát a «*Világgposta*» szaklapban. **B. J.** Nagykanizsa. Ez a kérése nem teljesíthető. Mi csak azon előfizetőinket ismerjük, kik leveleikkel bennünket fölkeresnek. — **Zenta.** Elfogadjuk, de kérjük, közölje teljes nevét. — **B. D.** A kör munkásságának képe így már külön világitásban tűnik föl; sokkal szebben bontakozik ki, mint az eddigi tudósítás alapján. Meg is írjuk a rovatban. — **K. L.** Jolsva. A jogi facultas végzése és az államtudományi doktorság megszerzése föltétlenül szükséges. — **Sz. M.** Versikéjének gyöngye formája őszintének látszó és kedvesen nyilatkozó érzést takar. Csakhogy régen eldöntött dolog az már, hogy hol és mint halt meg Petőfi. Legendás dicsőségének egyik forrása az is, hogy nem tudjuk sírját. — **A huszár.** Van e költeménynek sok jó tulajdonsága: jellemző erő, ügyes, magyaros kifejezésmód; fogytékossága azonban, hogy benne a császárt szolgáló magyar kapitány lelkiküzdelme nincs kellőképen előtérbe állítva és vége (a huszárok szokása) sehogyssem elégít ki. Az olvasó a meneküléssel járó üldöztetést, veszélyeket várja — ennek híjján a befejezetlenség hatását teszi a költemény. — A többi kérdésre a jövő számban.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat	magyar irodalmi intézet	KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.	és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4
			Kéziratokat nem adunk vissza.

AZ ELSŐ ELŐADÁS.

(* Láttam szemeteikben ott ragyogni a lelkesedés lángját és a meghatottság könyvét, arczotokon ott ült az érdeklődés és a tudásvágy, viselkedétek méltó volt a főváros középiskolai ifjuságához.

Tudtátok, hogy tanulni jöttetek a színházba. Olyan professzor előadását hallgattátok, a kinél szebben még sohasem fejtegette senki sem Katona Bánk bánját.

A kinek műveit mohón szoktátok falni, a kinek regényhőseiért tűzbe mennétek, a kinek fenséges gondolatait, arany mondásait szerető gondossággal jegyezgetitek össze füzetetekbe: azt most magatok előtt láttátok, szavait hallottátok, — és kitörő lelkesedéssel ünnepeltétek.

Ti, az a szerencsés ezer ifju, ezt bizonyára sohasem fogjátok elfelejteni.

Ha a Nemzeti Színház történetében vannak nevezetes események, melyeket annak történetírója följegyez, akkor a mellett a híres 1848. márcz. 15-iki Bánk bán előadás mellett épp oly nevezetes lesz az 1899. év április 5. napja, a melyen az első ifjusági előadást tartották, a mikor üde arczu ifjakkal és bájos fiatal leányokkal volt tele a Nemzeti Színház nézőtere, a kik az előadást lelkük egész figyelmével hallgatták, áhitattal csüngtek a színpadon, fiatal szívük egész fogékonyságával ölelték fel a művészet nemes, tiszta élvezetét és mély benyomásokkal távoztak a színházból.

Mert ilyen előadás még nem volt Magyarországon.

A drámától az iskolában többnyire fázni szokott az ifjuság. Hideg betűket olvasott, melyek az ő fantáziájának teremtő erejére bizott alakok beszédeit képviselték; a jelenetek, melyeket óráról-órára megszakítva elevenítettek fel, unalmasak voltak; a dráma historikuma és elméleti fej-

tegetése száraz lezke volt, a melyet sokan szívesen elbliczeltek.

Itt egy koszorús költő volt a tanár, a ki gondosan kidolgozott előadásában rövid idő alatt mindent elmondott, a mit e drámáról tudni kell. Nem száraz esztetikai fejtegetést adott, melyet a diáknak be kell tanulni s azzal vége, — hanem kimutatta, hogy mi e darabban historikum, miből merítette tárgyát a költő, mit teremtett benne a maga fantáziájából, miben áll a munka költői értéke.

A mit magának a darabnak sorsáról mondott, annak egy részéről mint nagy idők egyik szereplője szolt s azt a saját élettörténetéből önmagával igazolta, — s azt ez idő szerint csakis ő, Jókai mondhatta el, kivüle senki más.

Ezekről sem nem olvasható, sem nem hallható másról az ifjuság, — ezt csak Jókai ajkáról lehetett hallani.

Magát a darab előadását interpretálni fölösleges. A szereplők ambícióival igyekeztek alakítani, hiszen tudták, hogy a diák lelke előtt az ő ábrázolásukban fognak élni e darab alakjai. Jászai Gertrudját a legmerészebb fantázia sem tudná másnak képzelné, mert az igazi volt. Az összekülvők jelenetében Szacsvey kitünő Petur volt, kinek nem egy dictiójában ismertek rá diákjaink a Bánk bánból nekik könyv nélkül földadott részletekre. S Tiborez, oh Tiborez minő igazi magyar jobbagy volt! Mozgás támadt a diákok között, mikor belépett, mert várták az ismert, híres jelenetet, — ép úgy, mint mikor Gertrud és Bánk bán jelenete következett.

A tapsviharon meglátszott, hogy az ifjuság tudja, mi az illendőség. Sokat tapsolt Jászainak, *hívta az intendáns is*, — de hiába, az vagy nem értette meg a lelkesedésben nyilvánuló hálás tüntetést, vagy nem akarta megérteni.

Pedig a halála, a szeretetnek részükről csak tapsban nyilvánulható elismerésére ő volt a legméltóbb.